

Ewa Kuczak, Adriana Osiewicz

Miejskie Przedszkole nr 17 w Zielonej Górze

Z doświadczeń nauczyciela przedszkola

From the experience of a kindergarten teacher

Miejskie przedszkole nr 17 *Chatka Puchatka* w Zielonej Górze usytuowane jest w centrum miasta. W czasie działań opiekuńczo-wychowawczych realizowane są cele zawarte w *Podstawie Programowej Wychowania Przedszkolnego*¹.

Budynek, otoczony ogromnym placem zabaw, wyposażony jest w atestowane sprzęty, z których przedszkolaki korzystają każdego dnia. Wewnątrz dzieci mają do dyspozycji osiem sal zabaw wyposażonych w łazienki a także salę rytmiczną, gabinet logopedyczny, salę doświadczania świata.

Nasze przedszkole zapewnia nie tylko opiekę, ale również naukę i pomoc w wychowaniu dzieci. Przedszkolaki mają możliwość uczestniczenia w zajęciach indywidualnych i grupowych, w czasie których nauczycielki wykorzystują różne sytuacje edukacyjne oraz różnorodne formy aktywności. Tematyka i treść zajęć jest bliska

¹ ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej.

dziecku, przekazywana w sposób atrakcyjny, poprzez posługiwanie się różnorodnymi metodami i formami pracy. Wykwalifikowana kadra pedagogiczna (18 nauczycielek, logopeda, pedagog specjalny) zapewnia tworzenie dzieciom odpowiedniej atmosfery, poczucia bezpieczeństwa i dobrego samopoczucia. W przedszkolu zapewniamy dzieciom ciekawe zajęcia i zabawy, organizujemy także spotkania otwarte dla dzieci i rodziców.

W jednej z grup zajęcia prowadzone są metodą Marii Montessori. To system nauki poprzez zabawę. Dzieci posługują się przedmiotami wspomagającymi twórcze i logiczne myślenie. Jednak każde z nich, ma do dyspozycji w danym momencie tylko jeden przedmiot każdego rodzaju, co z kolei sprzyja budowaniu dobrych relacji pomiędzy nimi.

Jesteśmy placówką o charakterze artystyczno-teatralnym. Co-rocennie organizujemy, dla całej zielonogórskiej społeczności przedszkolnej, przegląd teatrzyków dziecięcych w Lubuskim teatrze.

W przedszkolu realizowany jest *Program włączania dzieci niepełnosprawnych w proces edukacji na etapie przedszkolnym*² zatwierdzony uchwałą rady pedagogicznej z dnia 01.09.2012r. Przyjmowane są dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych, do jednej grupy może uczęszczać nie więcej niż troje dzieci z niepełnosprawnością, a do grup integracyjnych - maksymalnie pięcioro.

Przedszkole *Chatka Puchatka* w Zielonej Górze postawiło na integrację 12 lat temu. Dlaczego?

Teraz, gdy się nad tym zastanawiam, stwierdzam, że po prostu z potrzeby zapewnienia dzieciom o specjalnych potrzebach edukacyjnych jak najlepszych warunków do rozwoju. Zaczęliśmy od jednej grupy integracyjnej, zapewniając dzieciom pomoc terapeutów - najpierw logopedy i pedagoga specjalnego, a z czasem, gdy z jednej grupy integracyjnej powstały cztery i do przedszkola przyjętych

² *Program włączania dzieci niepełnosprawnych w proces edukacji na etapie przedszkolnym*. Dostęp on-line: <http://www.mp17.pl/pliki/programwlacznania.doc> (dostęp 23.09.2017).

zostało 20 dzieci z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego, zatrudnione zostały nauczycielki wspomagające oraz psycholog.

Nasze przedszkole, dzięki pozyskaniu środków zarówno z Ministerstwa Edukacji jak również wsparcia w ramach EFS (Europejski Fundusz Społeczny), wzbogaciło swoją bazę, która służy wszystkim przedszkolakom. Powstał gabinet logopedyczny wyposażony w sprzęt do przesiewowych badań mowy, pracownia Montesorii, sala doświadczania świata oraz pracownia ze sprzętem do integracji sensorycznej. Prowadzone są zajęcia z muzykoterapii i gimnastyki korekcyjnej. Właściwe wykorzystanie tych udogodnień jest możliwe dzięki ciągle doksztalającym się nauczycielkom. Ich zaangażowanie oraz profesjonalizm sprawiają, że nasze przedszkolaki, otoczone fachową opieką w przyjaznej atmosferze, pokonują swoje słabości. Nawet najmniejszy sukces sprawia, że czujemy się potrzebne i spełnione. Nie byłoby to możliwe bez właściwej współpracy ze wszystkimi rodzicami. Rodzice dzieci zdrowych oraz tych borykających się z niepełnosprawnością własnego dziecka są dla nas partnerami, bez których osiągnięcie sukcesów na etapie edukacji przedszkolnej nie byłoby możliwe.

Lubimy dzieci i pracę z nimi. Uczestniczymy w licznych imprezach i konkursach lokalnych i ogólnopolskich, na których dzieci osiągają sukcesy.

Wykorzystując zasoby środowiska lokalnego oraz położenie przedszkola w ścisłym centrum Zielonej Góry, współpracujemy z Teatrem Lubuskim, Domem Harcerza, Strażą Pożarną, Komendą Policji, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, Zespołem Szkół Specjalnych, ośrodkiem adopcyjnym, Muzeum Ziemi Lubuskiej, Muzeum Etnograficznym w Ochli, Wojewódzką i Miejską Biblioteką, Nadleśnictwem Stary Kisielin, Uniwersytetem Zielonogórskim, Stowarzyszeniem *Tratwa*, Stowarzyszeniem dzieci z zespołem Downa. Współpraca przedszkola z tymi podmiotami wpływa korzystnie na rozwój dzieci: uczą się współzycia, prawidłowego zachowania, nabywają umiejętności odpowiedniego zachowania się, poszerzają wiedzę, rozwijają swoje zainteresowania, zdolności,

poznają środowisko, uczą się szacunku do osób starszych, chorych. Ważnym czynnikiem integrującym są działania dydaktyczno-wychowawcze prowadzone przez przedszkole przy współpracy ze środowiskiem lokalnym:

- Andrzejkę,
- Spotkanie z pielęgniarką, Spotkanie z dietetykiem - prelekcja na temat zdrowego odżywiania,
- Spotkanie z listonoszem i pracownikiem poczty,
- Spotkanie z bibliotekarką
- Urodziny Kubusia Puchatka,
- Święto Pluszowego Misia,
- Spotkanie z pracownikami Straży Pożarnej i Policji,
- Festyn rodzinny.

Dużym zainteresowaniem oraz bardzo pozytywnym odbiorem cieszą się uroczystości przygotowywane przez nauczycielki we współpracy z nauczycielką rytmiki. Rodzice mogą poznawać i podziwiać umiejętności swoich dzieci podczas *Pasowania na przedszkolaka, Dnia Babci i Dziadka, Jasełek, Dnia mamy i taty oraz uroczystości pożegnania przedszkola*.

Obecnie w Zielonej Górze 100% dzieci objętych jest edukacją przedszkolną. Za pobyt w placówce nie pobiera się od rodziców przysłowiowej „złotówki”, rodzice płacą jedynie za wyżywienie. Jednak nie zawsze tak było. W latach 2009-2012, dzięki przychylności Urzędu Miasta Zielona Góra, nasze przedszkole mogło i z sukcesem aplikowało po środki w ramach EFS . Głównym celem realizowanych przez nasze przedszkole projektów było zmniejszenie nierówności w stopniu upowszechniania edukacji przedszkolnej. Utworzyliśmy dodatkową grupę przedszkolną. Zapisano do niej 25 dzieci matek niepracujących, które często ze względu na niepełnosprawność dziecka bądź chorobę przewlekłą nie mogły podjąć pracy. Środki pozyskane z EFS pozwoliły na zatrudnienie, oprócz nauczycieli wychowania przedszkolnego, oligofrenopedagoga, logopedy

oraz pielęgniarki. Dzieci miały zapewnione pełne wyżywienie oraz całą gamę zajęć dodatkowych.

Wsparcie dzieci nieobjętych do tej pory edukacją przedszkolną, ich udział w zajęciach dydaktycznych, realizacja podstawy programowej miały na celu niwelowanie dysproporcji edukacyjnych oraz zapewnienie dostępu do terapeutów zgodnie z zaleceniami zawartymi w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego.

Realizacja projektów przyniosła korzyści również dzieciom zapisanym do przedszkola w trakcie naboru. Wszystkie bowiem korzyści były nieodpłatnie z zajęć muzykoterapii, gimnastyki korekcyjnej, tańca, uczyły się języka angielskiego bądź niemieckiego. Dzieci objęte zostały wczesną diagnozą terapeutyczną a zajęcia z psychologiem pozwalały wyrównywać ich szanse edukacyjne.

W projektach dużą rolę odgrywały działania prozdrowotne. Zwiększona została liczba zajęć sportowych, wprowadziliśmy również elementy udzielania pierwszej pomocy aby nauczyć dzieci reagowania w sytuacjach trudnych. W ramach zajęć finansowanych przez EFS dzieci uczestniczyły w licznych wycieczkach poznając najbliższe środowisko. Podczas dalszych wyjazdów zwiedziły gospodarstwo wiejskie, uczyły się piec chleb albo robić powidła. W fabryce bombek każde dziecko otrzymało bombkę ze swoim imieniem. Ważnym elementem realizacji projektów była integracja dzieci sprawnych z dziećmi z niepełnosprawnościami. Wydłużyliśmy czas pracy przedszkola do godziny 18, co pomogło rodzicom podjąć pracę choćby w niepełnym wymiarze.

W ramach dodatkowych godzin uruchomiliśmy w przedszkolu punkt wczesnej interwencji logopedycznej, zwiększona została też liczba godzin pracy logopedy. Zajęcia z tak lubianej przez dzieci muzykoterapii oprócz spontanicznej radości, pozwoliły osłuchać się z muzyką, przyczyniły się do niwelowania lęków, rozwijania współdziałania w zespole. Dzieci chodziły do teatru, uczestniczyły w koncertach muzycznych.

Żeby jak najlepiej wykorzystać bazę przedszkola, wzbogacaną również poprzez realizacje projektów, zajęcia korekcyjno-terapeutyczne

odbywały się również w soboty. Te przeznaczone były dla dzieci z problemami i ich rodziców. Dorośli uczyli się jak w ciekawy sposób, poprzez zabawę, rozwijać umiejętności swoich pociech.

Nasze przedszkole „wyspecjalizowało” się w pracy z wychowanymi o różnych potrzebach. Dzieci szczególnie uzdolnione rozwijały swoje zainteresowania uczestnicząc w różnego rodzaju kółkach zainteresowań.

Realizacja projektów wysoko postawiła poprzeczkę działaniom przedszkola. Gdy się skończyło wsparcie finansowe z tej strony, dzięki bardzo dobrej współpracy z organem prowadzącym, w przedszkolu nadal funkcjonują zajęcia zapoczątkowane w ramach wsparcia europejskiego. Kontynuujemy chociażby zajęcia z muzykoterapii. Jest to szczególnie ważne, aby przez zajęcia prowadzone w profesjonalny sposób już od najmłodszych lat kształtować u dzieci poczucie rytmu czy wspierać rozwój mowy poprzez ćwiczenie narządów artykulatoryjnych. Podczas tych zajęć dzieci mają okazję grać na instrumentach perkusyjnych, poznawać tańce ludowe, tworzyć opowieści ruchowe do słów i melodii poznawanych piosenek.

Zajęcia z muzykoterapii prowadzone przez specjalistę sprzyjają również odkrywaniu talentów. Wielkim zainteresowaniem, zarówno u dzieci jak i rodziców uczestniczących w warsztatach muzycznych, cieszyły się zajęcia z wykorzystaniem mis tybetańskich. Angażowanie rodziców, poprzez zapraszanie ich do udziału w zajęciach, sprzyja integracji całej społeczności przedszkolnej.

W naszym mieście realizowany jest *Zielonogórski Program Wyrównywania Szans Edukacyjnych Dzieci i Młodzieży*³. W jego ramach realizujemy w przedszkolu zajęcia rozwijające z zakresu twórczości plastycznej i teatralnej. Dzieci z problemami emocjonalnymi uczestniczą w zajęciach z bajkoterapii.

W twórczy i kreatywny sposób podchodzimy do realizacji treści

³ UCHWAŁA NR XXXVI/495/08 RADY MIASTA ZIELONA GÓRA z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie przyjęcia lokalnego programu wyrównywania szans edukacyjnych.

zawartych w obowiązującej jeszcze w bieżącym roku szkolnym podstawie programowej wychowania przedszkolnego. Realizując poszczególne cele w poszczególnych obszarach nauczycielki grupy najstarszej tak podsumowały swoją czteroletnią pracę z dziećmi:

1. Kształtowanie umiejętności społecznych dzieci: porozumiewanie się z dorosłymi i dziećmi, zgodne funkcjonowanie w zabawie i w sytuacjach zadaniowych.

Pracując z dziećmi kładliśmy duży nacisk na współtworzenie przyjaznej atmosfery w grupie przedszkolnej. Egzekwowałyśmy ustalone na początku roku szkolnego zasady współzycia w grupie przedszkolnej, które to na bieżąco przypominaliśmy i utrwalaliśmy. Wszystkie zaplanowane działania służyły rozwijaniu pozytywnej relacji pomiędzy dziećmi, relacji opartych na wzajemnym szacunku i akceptacji. Uczyliśmy dzieci dostrzegania potrzeb innych, szanowania ich. W sytuacjach konfliktowych staraliśmy się, aby to dzieci rozwiązywały problem podczas wspólnej dyskusji. Zabawy wyciszające (masażyki, słuchanie relaksacyjnej muzyki) pozwalały przezwycięzać negatywne emocje powstałe w wyniku przeżytych porażek i sytuacji stresowych. Wpajaliśmy dzieciom szanowanie wytworów pracy innych oraz ich własności. Wszystkie dzieci potrafią się przedstawić i podać swój adres zamieszkania.

2. Kształtowanie czynności samoobsługowych, nawyków higienicznych i kulturalnych. Wdrażanie dzieci do utrzymywania ładu i porządku.

Wszystkie dzieci wykonują czynności samoobsługowe (samodzielnie korzystają z toalety, potrafią się ubrać i rozebrać, myją zęby). Tylko kilkoro dzieci potrafi wiązać sznurowadła. Utrwalaliśmy z dziećmi stosowanie form grzecznościowych względem siebie i osób dorosłych. Przedszkolaki, zachęcane przez nauczycielki, dbały o porządek w sali przedszkolnej. Dzieci również pełniły dyżury, np. przy myciu zębów dbały o porządek w toalecie, pilnowały swoich kolegów i koleżanek.

3. Wspomaganie rozwoju mowy oraz innych umiejętności komunikacyjnych dzieci.

Dzieci swobodnie wyrażają swoje myśli, potrzeby w rozmowach z innymi osobami w codziennych sytuacjach. Posługują się złożonymi zdaniami, poprawnie wypowiadają się w czasach przyszłym i przeszłym. Podczas zabaw inicjowaliśmy rozmowy na tematy bliskie dzieciom, zachęcałyśmy je do formułowania dłuższych wypowiedzi na ważne tematy. Regularne czytanie bajek, baśni, opowiadań służyło nabywaniu szerszego zasobu słownictwa. Dzieci odpowiadają na pytania całym zdaniem, formułując wypowiedzi poprawne pod względem gramatycznym. Przygotowując dzieci do szkoły praktykowaliśmy liczne ćwiczenia i zabawy rozwijające słuch fonemacyjny. 5-latki dzielą słowa na sylaby, wyodrębniają z pomocą nauczyciela głoski w nagłosie i wygłosie. 6-latki prawidłowo dokonują analizy i syntezy głoskowej wyrazów. Przygotowując się do uroczystości z okazji zakończenia przedszkola uczyliśmy recytowania, indywidualnie i zespołowo, wierszy i piosenek.

4. Wspieranie dzieci w rozwijaniu czynności intelektualnych, które stosują w poznawaniu i rozumieniu siebie i swojego otoczenia.

Organizowaliśmy dzieciom zabawy, ćwiczenia, prace plastyczne, słuchanie wierszy i opowiadań sprzyjające koncentracji uwagi. Ćwiczenia wzmacniały pamięć wzrokową, słuchową i ruchową. Rozwijaliśmy myślenie logiczne poprzez: rozwiązywanie zagadek, rebusów; określanie kolejności czynności (np. podczas wykonywania prac plastycznych); układanie historyjek obrazkowych, opowiadanie ich z podaniem przyczyny i skutku danych zdarzeń; słuchanie zdań prawdziwych i fałszywych (ocenie ich wartości logicznej). Dzieci potrafią klasyfikować przedmioty pod względem jednej lub kilku cech wspólnych.

5. Wychowanie zdrowotne i kształtowanie sprawności fizycznej dzieci.

Dzieci bardzo chętnie uczestniczą w zabawach ruchowych, zwłaszcza z elementami czworakowania, skoku, podskoku, toczenia, rzutu, chwytu, stąd często organizowaliśmy tzw. tory przeszkód, gdzie dzieci pokonywały wybrane przeszkody (tunele, materace,

rzuty do celu). Podczas zabaw ruchowych wykorzystywałyśmy niekonwencjonalne przybory (puste butelki, liny, szarfy). Codzienne wyjścia na plac zabaw lub na spacer sprzyjały zdrowiu dzieci i kształtowaniu dobrych nawyków. Grupa „Jeżyki” wraz z rodzicami uczestniczyła w Sportowym Turnieju Rodzinnym. Przygotowując się do niego przedszkolaki ćwiczyły poszczególne konkurencje poprawiając swoje umiejętności fizyczne. W drugim półroczu przedszkolaki ćwiczyły również układy taneczne przygotowywane na przegląd *Słoneczne Rytmy* oraz na zakończeniowy występ dla rodziców. Realizując tematykę dotyczącą zdrowia, poznały zasady zdrowego żywienia (potrafią wymienić produkty zdrowe i produkty szkodzące zdrowiu) oraz zasady ubierania się odpowiednio do warunków atmosferycznych występujących w danej porze roku w naszym klimacie. Uczyłyśmy również dzieci, w jaki sposób zapobiega się chorobom.

6. Wdrażanie dzieci do dbałości o bezpieczeństwo własne oraz innych.

Dzieci potrafią zachować bezpieczeństwo w trakcie zabawy, a potencjalne zagrożenia zgłaszają nauczycielkom. W czasie licznych przejazdów autobusami Komunikacji Miejskiej uczyłyśmy dzieci właściwego zachowania w czasie korzystania ze środków transportu oraz uczułyśmy na konieczność zachowania ciszy w miejscach publicznych. Utrwalałyśmy zasady ruchu drogowego dotyczące prawidłowego i bezpiecznego poruszania się po drogach i ulicach.

7. Wychowanie przez sztukę - dziecko widzem i aktorem.

Dzieci wiedzą, jak należy zachować się na uroczystościach, na koncercie, przedstawieniu, w teatrze. W tym półroczu przedszkolaki brały udział w koncertach muzycznych organizowanych w naszym przedszkolu. „Jeżyki” wzięły udział w Przeglądzie Tanecznym *Słoneczne Rytmy*, gdzie na deskach auli Uniwersytetu Zielonogórskiego zaprezentowały układ *Walc kwiatów*. W kwietniu 2017 roku starszaki oglądały liczne przedstawienia w wykonaniu rówieśników z innych przedszkoli, biorących udział w Przeglądzie Teatrzyków Dziecięcych.

8. Wychowanie przez sztukę - muzyka: różne formy aktywności muzyczno-ruchowej (śpiew, gra, taniec).

Dzieci bardzo chętnie słuchają piosenek w wykonaniu nauczyciela oraz nagrań z magnetofonu. Fragmentami, metodą ze słuchu, uczą się szybko tekstu piosenki oraz melodii. Organizując zajęcia muzyczne wykorzystywaaliśmy naturalne efekty perkusyjne (klaskanie, tupanie, stukanie). Dzieci znają instrumenty perkusyjne: kołatki, grzechotki, bębenek, trójkąt oraz wiedzą, jak na nich grać. Podczas zabaw rytmicznych, ruchowych reagują na zmianę tempa, dynamiki utworu. Rozpoznają wybrane instrumenty po wydawanych przez nie dźwiękach i wyglądzie. Dzieci lubią uczestniczyć w zabawach muzycznych typu rozpoznawanie piosenek na podstawie wystukanego rytmu, zanuconej, zagranej melodii. Podczas uroczystości z okazji zakończenia przedszkola wszystkie dzieci dały piękny pokaz artystyczny z elementami śpiewu, tańca, recytacji.

9. Wychowanie przez sztukę - różne formy plastyczne.

W tym roku szkolnym przedszkolaki wzięły udział w projekcie *Muzealna Akademia Przedszkolaka*. Celem zajęć było zapoznanie dzieci ze światem sztuki i historii, pobudzanie do twórczego myślenia, wzbogacenie ich dotychczasowych doświadczeń oraz rozwijanie wrażliwości twórczej. Na akademię złożyły się zajęcia ujęte w cykle: *Zielona Góra – nasze miasto* oraz *Podróże w dawne czasy*. Z cyklu *Zielona Góra – nasze miasto* dzieci uczestniczyły w zajęciach:

- *Dzieje Zielonej Góry*

Przedszkolaki odbyły *podróż w czasie*. Oglądając eksponaty zgromadzone w Muzeum Ziemi Lubuskiej poznały historię naszego miasta, zobaczyły jak na przestrzeni wieków zmieniało ono swoje oblicze. Podróż zakończyły warsztatami plastycznymi, podczas których układały puzzle panoramy Zielonej Góry, z charakterystycznymi elementami miejskiej architektury.

- *Poznajemy herb i flagę Zielonej Góry*

Spotkanie wyjaśniło dzieciom co to jest herb miasta, godło i flaga Polski, co one symbolizują i gdzie można je spotkać. Podczas zajęć

dzieci zobaczyły stare pieczęcie naszego miasta oraz dokumenty, które są nimi opatrzone.

Z cyklu *Podróże w dawne czasy* sześciolatki uczestniczyły w trzech zajęciach:

· *Historia mierzenia czasu*

W trakcie zajęć dzieci dowiedziały się czym jest czas, w jaki sposób widać, że upływa i jak można go zmierzyć. Oglądały dużą tarczę zegarową, zrozumiały jak chodzi zegarek i same go nastawiały. Przedszkolaki oglądały stare zegary ze zbiorów Muzeum oraz inne przyrządy służące do mierzenia czasu.

· *Rycerze i ich świat*

Na tych zajęciach zachwyceni byli zwłaszcza chłopcy, którzy dowiedzieli się kim był rycerz, poznali podstawowe elementy jego stroju i uzbrojenia. Mogli dotknąć miecza, sprawdzić, ile waży zbroja rycerska i czy jest im do twarzy w hełmie.

· *Dawne sprzęty i naczynia kuchenne*

Na zajęciach przedszkolaki oglądały stare naczynia, bez których trudno wyobrazić sobie dawną kuchnię. Dowiedziały się wielu ciekawych rzeczy o tym, jak radzili sobie ludzie, kiedy nie było mikserów i mikrofalówek.

Na licznych spacerach poza terenem przedszkola dzieci, w miarę swoich możliwości, wykazywały zainteresowanie dziełami sztuki (ogłądanie bachusików, Wieży Głodowej, kościołów). Wszystkie dzieci z radością podejmują działalność plastyczno-konstrukcyjną: rysowanie, malowanie farbami plakatowymi, wycinanie, wydzieranie z różnego materiału, obrysowywanie szablonów, lepienie z plasteliny.

10. wspomaganie rozwoju intelektualnego dzieci poprzez zabawy konstrukcyjne, budzenie zainteresowań technicznych.

„Jeżyki” aktywnie uczestniczą w zabawach konstrukcyjno-technicznych – tworzą skomplikowane budowle z klocków. Przy realizacji projektu *Przedszkole bez zabawek* dzieci samodzielnie tworzyły różnego rodzaju konstrukcje i budowle z materiałów odpadowych. Chłopców zajmowały zbroje dla rycerzy, tory wyścigowe, samochody

kartonowe, rakiety, ozdoby świąteczne. Dziewczynki wykonywały domki dla lalek z kartonów po butach, torebki, sukienki. Przedszkolaki chętnie budują z naturalnych materiałów (piasek, śnieg). Zainteresowane są urządzeniami technicznymi (w jaki sposób działa laminarka, pistolet na klej, czy komputer).

11. Pomaganie dzieciom w rozumieniu istoty zjawisk atmosferycznych i w unikaniu zagrożeń.

Chcąc zapoznać dzieci ze zjawiskami atmosferycznymi charakterystycznymi dla danej pory roku stworzyliśmy w sali kącik z kalendarzem pogody, który przedszkolaki regularnie uzupełniały. Realizując poszczególne tematy kompleksowe dzieci obserwowały i omawiały zmiany zachodzące w przyrodzie późną jesienią oraz zimą. Dzieci wymieniają nazwy miesięcy przynależące do danej pory roku. Na zajęciach przedstawiliśmy dzieciom wybrane właściwości śniegu i lodu, zwróciliśmy uwagę na zanieczyszczenia, które zatrzymują w sobie.

12. Wychowanie dla poszanowania roślin i zwierząt.

Realizując tematykę wiosenną dzieci oglądały drzewa w bliskim otoczeniu, rozpoznawały wybrane z nich po liściach i owocach. Przedszkolaki potrafią wymienić elementy drzewa (korzenie, pień, korona), dokonują podziału na drzewa liściaste i iglaste. Realizując zajęcia kompleksowe *Wiosna wiosna*, *Mieszkańcy łąki*, *Nowinki z wiejskiego podwórka* poznały zwiastuny wiosny, omawiały życie ptaków o tej porze roku (zakładanie gniazd, składanie jaj, wylęganie się młodych) oraz poznały warunki niezbędne do rozwoju zwierząt. W marcu założyliśmy w sali Zielony Ogródek. Dzieci dbały regularnie o zasadzone rośliny, poznawały czynniki potrzebne do ich rozwoju. Podczas wycieczki do Kleczewa dzieci miały możliwość zobaczenia jak wygląda życie na wsi. Przedszkolaki poznały „od kuchni” jak hoduje się i pielęgnuje zwierzęta w gospodarstwie, czym się je żywi, w jakich warunkach żyją, jak nazywają się dorosłe i młode osobniki zwierząt hodowlanych itp. „Jeżyki” wzięły udział w Quizie Przyrodniczym i spotkaniu z leśniczym utrwalając wiedzę na temat lasu i jego mieszkańców.

13. Wspomaganie rozwoju intelektualnego dzieci wraz z edukacją matematyczną.

Dzieci nie mają problemów z określaniem położenia przedmiotów w przestrzeni, stosują określenia: blisko, daleko, między. Poprawnie orientują się na kartce papieru, wskazują, np. prawy górny róg itd. Przedszkolaki nazywają kolejno pory roku, dni tygodnia. Określają aktualną porę roku, miesiąc, dzień tygodnia. 6-latki wymieniają wszystkie miesiące w poprawnej kolejności, z pomocą nauczyciela przyporządkowują miesiące do wybranych pór roku. Znają określenia i używają ich: rano, południe, popołudnie, wieczór oraz odpowiednio stosują pojęcia: przedwczoraj, wczoraj, dziś, jutro, pojutrze. W trakcie zabaw dzieci rozwijały umiejętności szeregowania i klasyfikowania przedmiotów. Potrafią łączyć przedmioty w grupy na podstawie cechy percepcyjnej, np. barwy, wielkości, kształtu. Dzieci chętnie uczestniczą w zabawach matematycznych. Dodają i odejmują w zakresie 10 (i wyżej) z wykorzystaniem palców lub innych liczmanów, znają cyfry i potrafią im przyporządkować poprawną ilość elementów. „Jeżyki” chętnie rozgrywają gry planszowe wspierające matematyczne umiejętności (bingo, liczby, znaki). Dzieci wiedzą na czym polega pomiar długości i znają proste sposoby mierzenia (kroki, stopa za stopą). Porządkują przedmioty od najkrótszego do najdłuższego i odwrotnie. Dwoje dzieci z naszej grupy wzięło udział w Olimpiadzie Matematycznej *Łamigłówki mądrej główki* organizowanej przez Miejskie Przedszkole nr 24. Nasi reprezentanci uzyskali najwyższą liczbę punktów i wykonali wszystkie zadania w sposób prawidłowy.

14. Tworzenie warunków do doświadczeń językowych i komunikacyjnych w zakresie reprezentatywnej i komunikatywnej funkcji języka (ze szczególnym uwzględnieniem nabywania umiejętności czytania).

W naszej grupie wprowadziłyśmy w poprzednich latach zwyczaj czytania w trakcie zajęć wyciszających. W tym roku pozwoliłyśmy dzieciom wybierać lektury, chętnie i często przynoszą je z domu. Słuchając wybranych przez siebie książek z większą uwagą i satysfakcją

skupiają się na czytanych treściach oraz wykazują większą chęć nauki czytania.

Regularnie uczyliśmy wierszy, rymowanek, prowadziłyśmy zabawy sprzyjające koncentracji uwagi. Rozwijałyśmy spostrzeganie wzrokowe: starszaki wyszukują takie same przedmioty, obrazki, symbole graficzne; wskazują szczegółowe różnice pomiędzy dwoma przedmiotami; składają pocięte obrazki w całość bez wzoru. Wszystkie 6-latki i większość 5-latków zna zapis swojego imienia. Dzieci rozpoznają zapisy imion swoich kolegów i koleżanek z grupy.

Duży nacisk kładłyśmy na rozwijanie słuchu fonetycznego: dzieci rozumieją różnicę pomiędzy samogłoską i spółgłoską. Słuchając zdań, wyodrębniają w nich słowa i podają ich liczbę. Dzieci 6-letnie dokonują syntezy i analizy sylabowej wyrazów, wyodrębniają głoski w słowach: w wygłosie, nagłosie i śródgłosie. Wszystkie dzieci przeliczają głoski w słowach, układają słowa rozpoczynające się na daną głoskę.

Stwarzając sytuacje zabawowe, wykorzystywałyśmy dużo pomocy edukacyjnych z literami. Dzięki temu dzieci rozpoznają litery drukowane małe i duże, chętnie podejmują próby ich pisania. Wprowadzając na zajęciach poszczególne litery alfabetu organizowałyśmy liczne zabawy i zadania utrwalające wprowadzaną literę. Przedszkolaki chętnie sięgają po książki podejmując próby czytania krótkich tekstów obrazkowo-literowych pod nadzorem nauczyciela.

Dzieci bardzo chętnie wykonują prace plastyczno-konstruktorские wykorzystując przeróżne techniki. Rozwijają przy tym swoją koordynację ruchowo-wzrokową tak potrzebną przy pisaniu liter. Regularne pisanie znaków literopodobnych nauczyło dzieci trzymania się w liniaturze. Wprowadzałyśmy elementy Metody Dobrego Startu Marty Bogdanowicz rozwijając koordynację ruchowo-słuchowo-wzrokową.

15. Wychowanie rodzinne, obywatelskie i patriotyczne.

Dzieci potrafią przedstawić się z imienia i nazwiska, podają imiona osób bliskich. Znają i podają swój adres zamieszkania. *Muzealna Akademia Przedszkolaka* utrwaliła wiedzę dzieci na temat naszego

miasta z jego tradycjami i zwyczajami. Na zajęciach tematycznych patriotycznych rozwijałyśmy poczucie przynależności narodowej. Dzieci poznały legendy, opowiadania, wiersze dotyczące historii państwa polskiego. Omawiane zostały symbole narodowe: flaga, go-dło, hymn.

16. Przygotowanie dzieci do posługiwania się językiem obcym no-wożytnym.

W naszej grupie organizowane są dla dzieci zabawy z językiem niemieckim. Na zajęciach przedszkolaki uczestniczą w zabawach muzycznych, ruchowych i plastycznych. Stopniowo poszerzają swój zasób słownictwa o nowe wyrazy. Potrafią przedstawić się w języku niemieckim, rozpoznają kolory, przeliczają elementy do 15. Rozu-mieją bardzo proste polecenia i reagują na nie. Przedszkolaki wzięły udział w Olimpiadzie z języka niemieckiego w Filharmonii Zielono-górskiej.

Praca z dziećmi starszymi wiąże się głównie z rozwijaniem wielu różnych umiejętności i sprawności potrzebnych do tego, aby osią-gnąć dojrzałość szkolną. Planując zajęcia dążyliśmy do tego aby wszystkie sfery rozwoju i wychowania dziecka wzajemnie się prze-nikały i uzupełniały, tworząc jedność. W edukacji dzieci 5, 6-letnich stosowaliśmy różne metody i formy pracy dydaktycznej. Wspoma-galiśmy dzieci w rozwoju czynności intelektualnych, które stosują w poznawaniu i rozumieniu siebie i swojego otoczenia.

Kształtując gotowość do nauki czytania i pisania wprowadzały-śmy te umiejętności stopniowo poprzez ćwiczenia w zakresie per-cepcji słuchowej i wzrokowej. Umożliwialiśmy codzienny kontakt z literaturą; prowadziliśmy ćwiczenia w zakresie usprawniania mo-toryki małej i dużej. Ponad połowa dzieci zna litery, większość inte-resuje się czytaniem, dzieci 6-letnie podejmują próby pisania⁴.

Nasi wychowankowie rozpoczynają naukę w szkole podstawowej

⁴ Obszary na podstawie Rozporządzenie MEN z dnia 27 sierpnia 2012 roku w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U. z 2012 r., poz. 977 ze zmianami).

są dojrzaלי emocjonalnie i społecznie, wyposażeni w wiedzę i umiejętności oraz otwarci na nowe wyzwania.

Rozpoczynamy kolejny rok szkolny poszukując nowatorskich rozwiązań, które w dalszym ciągu będą służyły rozwojowi dzieci.

Streszczenie

W artykule autorki przybliżają obraz pracy wychowawczo-dydaktycznej swojego przedszkola. Dzielą się swoimi doświadczeniami i refleksjami codziennej pracy w przedszkolu (miedzy innymi: projekty, innowacje, zajęcia terapeutyczne).

Słowa kluczowe: edukacja przedszkolna, dziecko, przedszkole, projekty, innowacje

Abstract

In the article, the author gives an overview of the educational and didactic work of their nursery school. They share their experiences and reflections of everyday work in nursery school. (among other: projects, innovations, therapeutic activities).

Key words: pre-school education, child, kindergarten, projects, innovations